DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 3
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 3)

1. Aşağıdaki türkü kıtasını okuyunuz ve kıtadan hareketle soruları cevaplayınız.

> ***Yayla Türküsü***
>
> *Yaylanın başında soğuk su akar,*
> *Genç kızlar gelir de pınara bakar;*
> *Çobanın sürüsü yamaçta durur,*
> *Yârin mendilinde al güller kokar.*
>
> *(Bu kıta sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kıtada geçen **üç** isim tamlamasını ve **üç** sıfat tamlamasını aşağıdaki tabloya yazınız.

Tamlama türü	1. örnek	2. örnek	3. örnek
İsim tamlaması			
Sıfat tamlaması			

1.2. Tabloya yazdığınız tamlamalardan **bir** isim tamlaması ve **bir** sıfat tamlaması seçiniz. İsim tamlamasının **aidiyet** (bir varlığı başka bir varlığa bağlama), sıfat tamlamasının **tasvir** (bir varlığı niteleyerek gözde canlandırma) işleviyle kıtanın anlamına nasıl katkı sağladığını ayrı ayrı açıklayınız.

2. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve şiirden hareketle soruları cevaplayınız.

> ***Filiz***
>
> *Soğuk günler uzun sürdü bu bahçede,*
> *Kurumuş dallarda tek yaprak kalmadı;*
> *Bir sabah toprağı yarıp çıktı bir filiz,*
> *İnce yeşil başını güneşe kaldırdı.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Penceremi açtım, ılık bir rüzgâr esti,
Uzaklardan getirdi kiraz kokusunu;
"Beklediğime değdi." dedim kendi kendime,
Her filiz müjdeler baharın yolunu.

(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde söyleyicinin **umut** duygusunu yansıtan **iki dizeyi** yazınız.

2.2. Yazdığınız dizelerden hareketle umut duygusunun söyleyici üzerindeki etkisini **gerekçelendirerek** açıklayınız.

3. Bir öğrenci, "Kelimelerin Ritmi" teması kapsamında aşağıdaki şarkıyı incelemiş ve ders defterine bir inceleme paragrafı yazmıştır.

Şarkı

Bahar geldi, bahçede açtı gül ile lâle,
Sensiz geçen bu demler döndü âh ile nâle;
Seher vakti yapraklar süslendi taze jâle,
Sensiz geçen bu demler döndü âh ile nâle.

Rüzgâr eser, dallardan yere çiçekler yağar,
Her sabah gün pencereme başka renkle doğar,
Sen yoksun ya, bu güzellik beni gamla boğar,
Sensiz geçen bu demler döndü âh ile nâle.

(Bu şarkı sınav için yazılmıştır.)

dem: an, zaman; nâle: inilti; jâle: çiy

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Öğrencinin inceleme paragrafı:

> *(1) Şarkı, divan şiiri geleneğine ait bir nazım biçimidir. (2) Bu şarkının nazım birimi beyittir; şiir dört beyitten oluşmaktadır. (3) Birinci bendin ikinci ve dördüncü dizesi ile ikinci bendin son dizesi aynıdır; bölüm sonlarında tekrarlanan bu dizeye nakarat denir. (4) İkinci bendin ilk üç dizesi kendi arasında kafiyelidir; bu bendin son dizesi ise birinci bentteki kafiyeyi sürdürür. (5) Halk şiirinde de bu tür tekrarlanan dizelere nakarat denir; kavuştak terimi ise yalnızca divan şiirinde kullanılır. (6) Söyleyici, baharın güzelliğini sevgilisiyle birlikte yaşamaktadır; bu yüzden şarkıya hâkim olan duygu neşedir.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Paragraftaki altı iddiadan **üçü yanlıştır**. Yanlış iddiaların numarasını aşağıdaki tabloya yazınız ve her birinin neden yanlış olduğunu şarkıdan ya da nazım bilgisinden hareketle **gerekçesiyle** açıklayınız.

Yanlış iddianın numarası	Gerekçe

3.2. "Sensiz geçen bu demler döndü âh ile nâle." dizesinin şarkıda tekrarlanmasının şarkıya katkısını **ahenk** ve **anlam** bakımından ayrı ayrı açıklayınız.

4. Aşağıdaki gazeli okuyunuz ve gazelden hareketle soruları cevaplayınız.

> ***Gazel***
>
> *Bir gül yüzlü güzele gönlüm hayrân bu gece,*
> *Dile gelmez bir sevda kaldı pinhân bu gece.*
>
> *Derdimi söylemeye dil varmaz, göz utanır;*
> *Susarım da kalır gözlerim giryân bu gece.*
>
> *Saçının telleri gibi dağıldı düşüncem,*
> *Rüzgâra kapılmış yaprak gibi perişân bu gece.*
>
> *Suskun, bu sırrını kimselere açma, sabreyle;*
> *Bir mum gibi yansın gönül, sûzân bu gece.*
>
> *(Bu gazel sınav için yazılmıştır; şair ve mahlası kurgusaldır.)*
>
> *pinhân: gizli; giryân: ağlayan; perişân: dağınık; sûzân: yanan, yakıcı*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Gazelin **matla** ve **makta** beyitlerini numarasıyla belirtiniz. Matla beytini sonraki beyitlerden ayıran kafiye özelliğini ve makta beytinde yer alan **mahlası** yazınız.

4.2. Gazelin kafiye düzenini aşağıdaki tabloya beyit beyit yazınız. Ardından gazelin **redifini** belirtiniz.

Beyit	Kafiye düzeni (harf şeması)	Kafiyeli kelimeler
1. beyit		
2. beyit		
3. beyit		
4. beyit		

4.3. Aşağıdaki tabloda gazelden iki dize verilmiştir. Her dizede öne çıkan **imgeyi** ve bu imgenin söyleyicinin hâlini nasıl yansıttığını yazınız.

Dize	Öne çıkan imge	Söyleyicinin yansıtılan hâli
Rüzgâra kapılmış yaprak gibi perişân bu gece.		
Bir mum gibi yansın gönül, sûzân bu gece.		

5. Aşağıdaki öğretici metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> *Deniz fenerleri, kıyıya yaklaşan gemilere yön gösteren yapılardır. Genellikle burunlara, adalara ve liman girişlerine kurulurlar. Her fenerin ışığı kendine özgü aralıklarla yanıp söner; denizciler bu aralıkları sayarak hangi fenerin önünden geçtiklerini anlar. Geçmişte fenerin lambasını bekçiler yakar, lambanın camını her gün temizler, fırtınalı gecelerde sabaha kadar nöbet tutardı. Bugün fenerlerin çoğu otomatik sistemlerle çalışmaktadır. Yine de fenerler, karanlıkta yolunu arayan gemiler için güvenin ve kıyıya ulaşma umudunun işareti olmayı sürdürmektedir.*
>
> *(Bu metin sınav için yazılmıştır.)*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Yukarıdaki öğretici metni aşağıdaki yönergeye göre kısa bir hikâyeye dönüştürünüz.

YÖNERGE

1. **Ana düşünce:** Fenerdeki emeğin, karanlıkta yolunu arayanlara güven verdiği düşüncesini doğrudan söylemeden olaylar aracılığıyla sezdiriniz.
2. **Yapı unsurları:** Hikâyenizde en az bir kişi, belirli bir mekân ve belirli bir zaman bulunsun; olaylar birbirine bağlı olarak ilerlesin.
3. **Bölümler:** Hikâyeniz serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşsun.
4. **Anlatım biçimi:** Öyküleyici anlatımı esas alınız; fenerin ya da denizin görünüşünü en az bir cümlede betimleyiniz.
5. **Kural (söz sanatı):** Hikâyenizde en az bir benzetmeye yer veriniz.
6. **Kural (alıntı):** Kişilerden birinin sözünü tırnak içinde aktarınız; tırnak işaretini ve alıntının noktalamasını doğru kullanınız.
7. **Kural (yazım ve noktalama):** Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına uygun yazınız.

5.2. Hikâyenizde en az bir **eksiltili cümleye** yer veriniz ve bu cümlenin altını çiziniz. Ardından altını çizdiğiniz cümlede söylenmeyip okura bırakılan düşünceyi aşağıya **bir cümleyle** yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif